

SHREK TÍMEA

TÖRTKRUMPLI PARADICSOMMÁRTÁSSAL

Nagyapa bajuszos, mokány emberke volt. Mindig nekem kellett tartani a tükröt, amikor borotválkozott. Aznap túl sokáig vagdosta a szőrszálakat az orra alatt.

– Nagyapa! Mire neked az a bajusz? – kérdeztem idegesen tőle, mert már nem bírtam tartani a tükröt.

– Nem vágthatom le, gyermekem.

– De miért nem? Hozzam a kést?

– Annak a bajusznak ott kell lennie. Tudod, a muszka kurva miatt.

– Az meg ki?

– Az orosz tisztasszony, aki a Donbászon szolgált.

– Mit csinált?

– Szájbavágott a puskatussal. Tartsad azt a tükröt egyenesen!

– Elmondod?

– El. Később.

Amikor végzett a borotválkozással, a kertbe indultunk. Ki kellett szedni a céklát, eljött a betakarítás ideje.

– Tudod mennyit ettem ebből? – mutatott a cékla levelére.

– Nem. Mennyit?

– Az első munka, amit a roboton kaptunk, a céklaszedés volt. A mezőn négykézláb kúsztunk a földön. A katonák figyeltek minket. Aki ügyes volt, egy-egy levelet a zsebébe tudott csempészni, de csak a kisebbeket, mert ha nagyot szedtünk, észrevették. Aztán éjjel a barakkban, amikor mindenki aludt, megettük. A táborban, ahol laktunk, nem nagyon adtak enni.

Nagyapa elhallgatott. Nem azért, mert nem akarta tovább mondani, hanem azért, mert megállt pihenni. Mióta hazajött, hamar elfáradt és nehezen vette a levegőt.

– Egyszer nagyon megijedtem, amikor reggel a budiba véreset tojtam. Sokan haltak meg körülöttünk, ők először kidagadtak, főleg a kezük és lábuk. De az a csájától¹ volt. Mondtam én nekik, ne egyék azt a sós halat,

¹ oroszul: tea

amit adnak, mert csak szomjasak lesznek tőle, de nem hallgattak rám. Tudod, jányom, ott minden olyan sós volt...

– És a muszka kurvával hogy történt?

– Az később volt. Amikor átkerültem a vagonokhoz. Volt, hogy a szemet pakoltuk napokig, aztán meg a korpás zsákokot. Azt szerettem csinálni.

– Miért?

– Mert a csimbókot, ami ránk ragadt, össze tudtam szedni. Mindig bedugtam a sapkámba. Észre is vette a tisztasszony. Odajött hozzám és lekapta a fejemről a sapkát. Megkérdezte, mi ez, hát én meg hallgattam. Erre olyat csördített rajtam, hogy orromon-számon keresztül folyt a vér. Visszaütni nem lehetett, mert akkor helyben agyonlőttek volna. A felsőajkam kettérepedt.

– Azért kell a bajusz?

– Azért.

– Akkor tényleg kurva.

– Aztán szerintem már megbánta. Amikor ő volt szolgálatban, mindig csempészett ki valamit a tisztok ételéből. De később levették. Nem maradt más, csak a krumplihaj, amit kiszedtünk a szemétből és megsütöttük a burzsujkán².

– Akkor nem lehetett ott jó dolgozni. Legalább megfizették?

– Meg. Három napból négy év lett. Nagyanyád és anyád nélkül.

– De minek mentél?

– Mert menni kellett. Jött a parancs. Minden férfinak meg kellett jeleni a községháza előtt. Ott már nem kérdeztek. Három nap. Mind ezt mondták. Mi meg elhittük, és mentünk.

– És miért nem jöttél haza?

– Mert nem lehetett. Mindig arra gondoltam, hogy csak egy kicsit kell még bírni. Aztán egy nap elindulhattunk. Gyalog. Két barátommal. Falubéliek voltak. Pista meg Jóska. Mikor beértünk a szomszédba, Jóska testvére túrós haluskát főzött. Mondta neki, hogy ne egyen sokat, mert beteg lesz, az nem hallgatott rá. Egy tányér után meg is halt.

– Egy tányér haluska miatt?

– Bizony. A mi bélünk úgy össze volt szűkülve, hogy egy szelet kenyeret nem volt szabad megenni.

– Azért eszel ilyen keveset?

– Nem tudom, jányom. Az is lehet.

² fatüzelésű vaskályha

Nagyapa újra megpihent. Leült a fatönkre és a térdére könyökölt. Nehezen vette a levegőt. Nagymama a tornácról kiabált. Odszaladtam hozzá.

– Kész az ebéd. – mondta kedves hangján.

– Mit főztél, Édes? – nagymamát Édesnek hívtuk.

– Törtkrumplit paradicsommártással. Ül le jányom a létra fokára. Egyél.

– Nagypának ne vigyek?

– Mindjárt teszek neki is. Jó forrón. Hideg van kinn és esteledik is.

Szóljál csak neki gyorsan, jöjjön fel a kertből.

– Nagyapa! Édes azt mondja, gyere fel! Kész az ebéd.

Nagyapa nem válaszolt. Fejét a markába hajtva ült mozdulatlanul a fatönkőn. Visszarohantam a házhoz.

– Édes, nagyapa nem akar jönni.

– Megyek én, ül le, egyél, mert kihűl.

Édes megtörölte kezét a kötényébe, felvette a papucsát, és öreges lép-
tekkkel indult a kertbe.

– Drágám, gyere, kész az ebéd. Paradicsommártást főztem, azt szereted.

– szólította az öreget, de az csak ült a fatönkőn.

– Kinn a derekad is, jóember! Miért nem húzod le a lajbit? – kezét nagyapa derekára tette, és megrántotta a ruhát. De nagyapa erre sem felelt, csak eldőlt, mint egy zsák liszt.